

חלוקת מצות מהקערה למסובים

שוע"ר סי' קסז

ד מהלכות דרך ארץ שלא לבצוע פרוסה קטנה מפני שנראה כצר עין, ולא גדולה יותר מכביצה בחול, מפני שנראה כרעבתן, אבל בשבת מצוה לבצוע פרוסה גדולה שתספיק לו לכל הסעודה.

וכל זה כשאוכל לבדו אבל אם אוכל עם בני ביתו או אורחים, מצוה מן המובחר לבצוע פרוסה גדולה כל כך שיתן לכל המסובים היוצאים ידי חובתם בברכתו מפרוסה זו שבירך עליה, ולא מהלחם הנשאר ממנה.

י ואפילו אחר שטעם המברך אם שח אחד מהמסובין קודם שיטעום צריך המשיח לחזור ולברך לעצמו, אם שח בדבר שאינו מענין צרכי סעודה ... ומכל מקום אם בשעה שהבוצע היה מברך המוציא היה אחד מהמסובין נוטל ידיו, וכיון לברכת המוציא, ואח"כ ניגב ידיו ובירך על נטילת ידים, יוצא בברכת הבוצע, וא"צ לחזור ולברך ברכת המוציא, שברכת על נטילת ידים אינה חשובה הפסק בין המוציא לאכילה, לפי שהוא צורך הסעודה.

יח וכל מקום שקביעותם מועלת לצרפם לברכה אחת מצוה שאחד מברך לכולם, ולא כל אחד בפני עצמו, משום שנאמר ברוב עם הדרת מלך. ומכל מקום רשאים הם לקבוע יחד על דעת שלא להצטרף כמות שיתבאר בסי' ר"יג. ולפיכך נהגו עכשיו לברך כל אחד לעצמו, משום שההמון לא היו נוהרים מלהשיח בין שמיעת הברכה להטעימה, לכן הנהיגו לברך כל אחד לעצמו, וכיון שנהגו כן הרי זה כאילו היתה דעתם בפירוש בקביעותם יחד שקובעים על דעת שלא להצטרף, ופטורין מהידור זה.

כ אין המסובים רשאים לטעום עד שיטעום הבוצע, כגון אם הם רוצים לחתוך מן הלחם שבצע ממנו הבוצע ולטעום קודם שיטעום הוא, אבל הוא לא יתן להם כלל קודם שיטעום, שלא להפסיק בשהיית נתינה זו בין ברכה לאכילה שלא לצורך, שהרי הם אינם רשאים לטעום מה שנותן להם עד שיטעום הוא תחילה.

שוע"ר סי' עדר

ד אין המסובין רשאים לטעום עד שיטעום הבוצע אם הם זקוקים לככרו, דהיינו שאין להם לחם משנה לפני כל אחד, והם יוצאים ידי חובתם במה ששומעים ממנו ברכת המוציא שמברך על לחם משנה ואוכלים מאותו לחם משנה.

שוע"ר סי' תעג

כד כל דברים אלו דהיינו המצות והמרור והחרוסת ושני תבשילין אין צריך להביא אלא לפני מי שאומר ההגדה דהיינו לפני בעל הבית, אבל בני הבית שהן יוצאין בשמיעה מבעל הבית ... שאף שביום טוב צריך לבצוע על לחם משנה, מכל מקום כיון שהם יוצאין בברכת המוציא של בעל הבית הם יוצאים גם כן בלחם משנה של בעל הבית.

אגרות קודש חי"ד אגרת ד'תשעט

במה שכותב שראה מנהג אנ"ש דכשיש לחם משנה רק לאחד ומוציא את האחרים, נוהגים שאר בני הבית לברך ברכת המוציא כל אחד לעצמו, ומקשה על זה ממה שכתוב בשו"ע רבנו הזקן סי' רע"ד סעיף ד' ובאחרונים שם – אשר המסובים יוצאים גם בברכת המוציא.

והנה אף כי כן הוא, שיכולים גם לצאת בברכת המוציא, וכידוע שאפילו בברכת הנהנין מוציא את אחרים ידי חובתם אם גם הוא נהנה, בכל זה נכון מנהג הנ"ל – כיון שבכדי לצאת בברכה זו צריך לכוון המוציא והיוצא, אסור להפסיק בין שמיעת הברכה לאכילה וכו', ובה בשעה שבברכת קידוש והבדלה וכיו"ב כבר הורגלו השומעים שיוצאים ידי חובתם, ולכן אפילו בסתם ה"ז כן ונגרר אחרי הרוב שמכוון לצאת בשמיעתו, שונה הוא בהנוגע לברכת המוציא. ובפרט כשהעם רב – וכמו בכוס של ברכה בסעודה, התועדות וכיו"ב – שמפני אריכות הזמן בין שמיעת הברכה לשתיית הכוס על ידי כל השומעים קשה להזהר מהפסק. ולכן יש להנהיג דוקא מנהג ההוא, ז. א. שכל אחד ואחד יברך לעצמו ברכת הנהנין.

ומ"ש אשר נראה באחרונים שאם עושים כן, ברכה כ"א לעצמו, לא יצא ידי החיוב של לחם משנה. לא ידעתי מקור על זה. ואדרבה בפירוש כתוב באשל אברהם להגה"צ מבוטשאטש לסימן הנ"ל – שיוצא ידי חובתו של לחם משנה אף שמברך ברכת המוציא לעצמו. ולא עוד אלא – אפילו אם השומע לא נטל ידיו עדיין. הועתק ג"כ בארחות חיים שם.